

Gimcana i Eivissa a l'IES Santa Maria d'Eivissa

Una proposta didàctica sobre cultura, geografia, història i llengua des d'Eivissa

per Maurici Cuesta i Labèrnia

Presentació

Els docents compromesos amb la llengua i la cultura d'Eivissa ens les hem de pensar totes per mirar d'atreure-les a l'alumnat dels centres de l'illa, especialment pel que fa a la ciutat d'Eivissa, on més orígens lingüístics, culturals i territorials es troben entre la seua població. Aquest objectiu se sol dur a terme en tots els àmbits dels centres on treballam.

En els instituts existeixen les comissions de normalització lingüística (CNL), des d'on s'ofereixen activitats per engrescar els alumnes quant a estima i ús de la llengua catalana i coneixement de la geografia, història i cultura d'Eivissa. M'agradaria aportar com a proposta didàctica la gimcana que venim convocant cada curs a l'IES Santa Maria d'Eivissa on, des del 2008-2009 form part de la CNL.

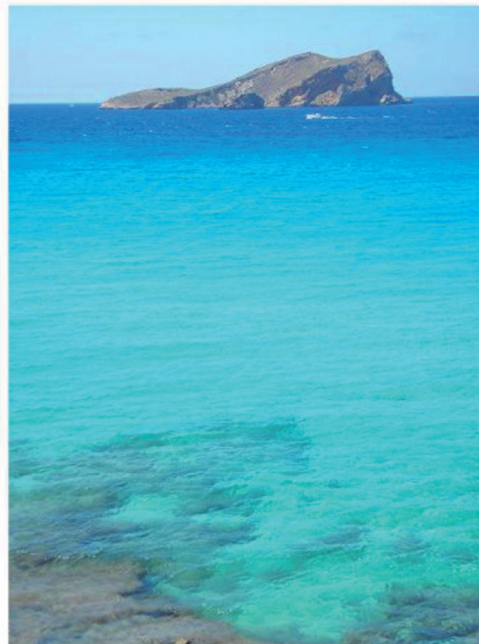
Organitzar una gimcana en un centre d'estudis no és cap novetat de l'IES Santa Maria d'Eivissa. L'IES Isidor Macabich (del mateix municipi, però que acull alumnes que provenen, entre d'altres llocs, des Puig d'en Valls o de Jesús) en ve organitzant una que és molt exitosa i, pel que es veu, divertida, en la qual participen alumnes i professors. Però deixem que sigui algú relacionat amb ella qui n'expliqui alguna cosa, si és que vol.

En el cas de l'IES Santa Maria d'Eivissa, es ve convocant una gimcana cada curs des del 2008-2009, al llarg de tot el període lectiu, precisament a proposta d'una professora que provenia d'aquell centre, na Magda Wauquier Costa. Sé que contravenim el sentit general del

terme: «Cursa de recorregut breu durant la qual els participants han de superar una sèrie de proves o dificultats» (DIEC2), «Competició de vehicles de motor sobre breus recorreguts artificials durant els quals els participants, generalment equips de dos per vehicle, han de su-

perar una sèrie de proves d'habilitat relacionades o no amb la conducció» (GDLC), «Cursa de característiques especials o de dificultat capritxosa amb finalitats de divertiment» (GEC), són algunes de les definicions de les fonts de consulta terminològica més habitual en català.

GIMCANA IES SANTA MARIA D'EIVISSA 2011-2012

T'imagines bussejant en aquestes aigües un dia de juny, mentre els teus companys fan classe a l'institut???

Idò, aquí és on anireu a final de curs els grups que guanyeu en la nostra gimcana!!!

Us animeu a [participar-hi](#) enguany?

Sereu els afortunats de passar-vos tot un dia de classe a la platja?

És ben senzill:

Formau un equip d'entre 8 i 12 persones, cercau els membres de la Comissió de Normalització Lingüística, i inscriviu-lo a la

GIMCANA DE L'IES SANTA MARIA D'EIVISSA 2011-2012

Cartell de la gimcana 2011-2012. Autor: MCL.

A l'IES Santa Maria d'Eivissa optarem des del principi per convocar una gimcana que constàs de diverses proves que els grups devien superar, a raó d'una prova per mes, aproximadament. No cal dir que formar part dels grups és voluntari per als alumnes d'ESO i de batxillerat, així com també ho és per a tot professor d'institut ser membre d'una comissió pedagògica.

A part de l'adquisició de coneixements sobre Eivissa, el gaudi de jugar i participar són uns dels guanys per als alumnes. Un altre és la sortida que fan els membres de tots els grups que han aconseguit totes les proves, un dia lectiu de principis del mes de juny de cada curs, a una platja d'Eivissa.

Organització

A continuació detallarem l'organització de la gimcana a l'IES Santa Maria d'Eivissa.

La gimcana consta de set proves, una per mes, entre octubre i abril. Es permeten grups d'alumnes de fins a 8 components, els quals han de ser del mateix nivell educatiu, encara que estiguin en diversos grups. Tots els grups que presenten satisfactòriament les proves es consideren guanyadors i, per tant, mereixedors d'aquell dia de platja, a la fi del curs.

La majoria de les proves estan pensades perquè els grups en donin una resposta en format audiovisual, normalment un enregistrament de membres del grup resolent la prova, fent una activitat, o aportant imatges amb ells presents d'algun element relacionat amb la prova.

Es disposa d'un grup públic de Facebook propi per a la gimcana. Serà l'espai on es convocaran la majoria de les proves i on els grups les hauran de publicar. L'administrador permetrà l'accés als alumnes i pares o tutor que ho sol·licitin.

Els membres de la CNL decideixen, a principi de curs, a quina platja aniran els alumnes dels grups guanyadors de la gimcana, i en fan un cartell, amb una invitació a participar-hi, on es publiquen les normes, els components de la comissió i una imatge del lloc escollit, sense

revelar-ne la ubicació. Un criteri de selecció és que la platja en qüestió estigui el més allunyada possible del municipi d'Eivissa i que no es repeteixi cap lloc en almenys sis anys (la durada mínima de les etapes de secundària i batxillerat per a un alumne). Un altre és que sigui un arenal i una platja de fàcil accés per a un autocar, a més d'abellidora per a un adolescent.

Es convoca el mes d'octubre, una vegada els membres de la CNL han passat per tots els grups d'ESO i batxillerat del centre, explicant la convocatòria, les normes, la possibilitat que els pares publiquin en nom dels alumnes (teòricament no es pot ser usuari d'aquella xarxa social amb menys de 14 anys) i es penja un cartell a cada aula. També es penjen diversos cartells en els espais públics informatius del centre.

Es convoca una prova cada mes, entre octubre i març, normalment

relacionada amb la temporada de l'any de la prova o amb una efemèride d'aquell moment o any.

Es donen als grups dues setmanes per completar la prova i publicar-la a la pàgina del grup, a Facebook, lloc on rebran la resposta per part dels membres de la CNL.

L'excepció és la prova del mes d'abril. Aquesta sí que encaixa més amb el sentit majoritari del terme gimcana, atès que consisteix en una sortida del centre, un matí lectiu, en la qual els grups han d'encertar i trobar les respostes a les qüestions que se'ls planteja en un full. La prova es fa a terme el Dia del Centre, que és el dia de Sant Jordi. Els grups han de trobar la resposta a una desena de qüestions que han de resoldre al carrer, a llocs públics, a la ciutat d'Eivissa. A més, el grup que les resol bé en primer lloc, rebrà un premi extraordinari (un esmorzar gratuït per a tots els integrants,

GIMCANA IES SANTA MARIA D'EIVISSA 2013-2014

T'imagines bussejant en aquestes aigües un dia de juny, mentre els teus companys fan classe a l'institut???

Idò, aquí és on anireu a final de curs els grups que guanyeu en la nostra gimcana!!!

Us animau a **participar-hi** enguany?

Sereu els afortunats de passar-vos tot un dia de classe a la platja?

És ben senzill:

Formau un equip de fins a 8 persones, cerqueu els membres de la Comissió de Normalització Lingüística (Neus Torres, Bernat Joan, Teresa Torres i Maurici Cuesta) i inscriviu-lo a la

GIMCANA DE L'IES SANTA MARIA D'EIVISSA 2013-2014

Cartell de la gimcana 2013-2014. Autor: MCL.

Maqueta presentada a la prova del curs 2011-2012 . Autor: MCL.

al bar del poble, pagat pel centre). Solen tardar entre una hora i escaig i dues hores amb les respostes. I, de moment, no se'ns ha perdut cap alumne. Tots han tornat.

En passar abril, es publiquen els noms dels grups guanyadors (els que han respost adequadament totes les proves), es tria la data de la sortida (un dia lectiu, al qual faltaran justificadament a classe els alumnes dels grups participants, mentre la resta dels seus companys han de fer una activitat lectiva normal), tot coordinant-se amb l'equip directiu i la comissió d'Activitats Extraescolars, es contracten els autobusos necessaris i es passen les autoritzacions als alumnes perquè les signin les famílies (contenen advertències necessàries sobre crema solar, calçat adequat, etc.).

El centre afronta el cost del bus i paga un àpat a cada alumne, consistent en un entrepà i una beguda al bar del centre.

Es preveu una visita prèvia a la platja seleccionada, de manera que la sortida, que comença a les 9.00 h amb el trajecte amb autobús, es complementa amb l'anada a algun lloc d'interès històric o paisatgístic proper a la platja. Així, es fa un poc més de «cultura» i l'estada a la platja no és tant llarga, encara que és ben desitjada, perquè, no ens enganyem, aquest és el gran objectiu dels alumnes.

Finalment, es preveu la tornada cap a Vila entorn de les 16.00 h.

Banc de tasques i proves proposades al llarg dels cursos (fins al 2016-2017)

–Esbrinar els títols, grups musicals i paraules que falten a les cançons. Aportar la partitura d'una de les tres cançons i destacar la tornada. Cantar o interpretar una de les tres cançons.

–A la Vila d'Eivissa hi ha diversos carrers amb el nom de personalitats que hi han nascut o hi han viscut. Per superar aquesta prova cal cercar-ne almenys 10 i lliurar, en el termini de 2 setmanes, una breu explicació per escrit sobre qui eren i per què són reconeguts, a més de situar el seu carrer en un plànol de la ciutat (se'n pot demanar un a Informació turística, baixar-lo de la xarxa...). A més, cal presentar una foto d'algun membre del grup davant de la placa amb el nom del carrer.

–Cercar la lletra de la cançó titulada *Terra natal* musicada per Projecte Mut, dir qui és l'autor de la lletra i buscar-ne informació. Cantar o interpretar la cançó.

–Portar una mostra seca de les fulles de la planta *Posidonia oceanica*. Aportar les principals característiques d'aquesta planta, on es troba, quines funcions compleix, com es presenta, etc. Cercar informació sobre els seus usos en la cultura popular d'Eivissa i explicar-los. Per què aquesta planta figura en els béns objecte de la declaració «Eivissa Patrimoni de la

Humanitat»? Explicar-ho. Fer-se una foto amb membres del grup fent el pi damunt un munt de la planta.

–Investigar (febrer de 2011) sobre les darreres troballes arqueològiques fetes al castell i l'almudaina, a Dalt Vila, amb motiu de les obres d'un parador, i dir què representen, de quina època són i per què tenen tanta importància. Esbrinar qui són el director i el conservador del Museu Arqueològic del Puig des Molins. Aportar una foto de l'equip amb algun d'ells i aprofitar per saber per què du tants d'anys tancat. Arran de les obres d'ampliació de la carretera d'Eivissa a Sant Miquel, les prospeccions arqueològiques han tret a la llum tota una sèrie de troballes diverses. Dir quines són, què representen i de quina època són. Fa uns pocs anys, al barri de Can Misses, hi va haver una polèmica en fer-se un edifici d'habitatges nou damunt d'unes restes arqueològiques i una casa de camp. Investigar sobre els fets i dir quines restes desaparegueren i de quina època eren.

–Cal venir emmariol·lats tots els integrants de l'equip, el dimecres dia 9 de març, al primer pati, davant del jurat, a la porta de la biblioteca. S'ha de buscar el significat d'*emmariol·lar-se* (no apareix al diccionari) i de *disfressar-se* i diferenciar aquestes paraules. A més, cal aportar el significat de les paraules *carnaval* o *carnestoltes*. S'ha de ser capaç d'aconseguir que un professor del centre (no membre de la CNL) s'emmariol·li amb allò que portin els alumnes, el mateix dia que el grup. S'ha de deixar fer una foto. Explicar en què consisteix la matança del porc a Eivissa, especialment com es fa, quan, qui hi participa, els productes obtinguts. Quin significat tenia aquesta matança per a Eivissa?

–A consergeria, agafar un full on hi ha una sopa de lletres i on s'ha de cercar un seguit de personatges de novel·les de la literatura infantil i juvenil. Quan es troben, cal dir a quina novel·la apareixen.

–S'ha de penjar un vídeo o un reportatge fotogràfic sobre el Correllengua 2011.

–Cercar a internet la pàgina del programa *Cuines*. Fer-se amb la recepta de la salsa de Nadal (demanar-la als avis, pares, tiets...). Cal enregistrar un vídeo imitant els cuiners de *Cuines* i preparant la salsa. Es poden fer servir ingredients de mentida (aigua en lloc de brou, arena en lloc d'ametlla picada...).

–Agafar una cançó qualsevol que tenguin una melodia coneguda (*Mamma mia*, *Waka Waka*, *Anàrem a Sant Miquel*...). Inventar una lletra per a aquesta música que estigui relacionada amb el Nadal. Enregistrar-se cantant-la.

–Investigar com és una casa pagesa, quins són els seus components, els annexos, com es distribueix... i fer un glossari (vocabulari) dels elements de la casa, explicant com són i per què serveixen; i, una maqueta (en cartró, fusta, plastilina...) d'una casa pagesa o d'algun dels seus annexos, per exemple una sènia, un forn de calç...

–Cal d'emmarillar-se i enregistrar-se passejant pels carrers de Dalt Vila fins a la catedral i explicar al vídeo què són els mariol·los i quines són les tradicions eivissenques relacionades amb la Quaresma. També cal explicar alguna cosa sobre el carrer de Dalt Vila per on es passegi (història, qui hi va viure...).

–Aconseguir entrevistar un pagès o una pagesa i que expliquin què és el que es conrea i es recull al camp eivissenc en el període de Quaresma. L'entrevista ha de ser enregistrada. A més, cal fer-se tots una foto amb un d'aquests elements: un paller, una rota, un marge o una solana.

–Gimcana de les paraules. S'escriven unes pistes sobre una paraula que s'hi han de relacionar i s'amaguen per llocs del centre (per exemple: Bé podria ser de Flandes, Amb aquest collàs tan llarg, O ballar per sevillanes, Amb el seu posat de randes. Solució: flamenc).

–Elaborar un reportatge periodístic, d'uns quants minuts de durada, sobre la vida, obra i transcendència d'algun personatge eivissenc o formenter destacat en el món de la cultura, com Joan Marí

Membres d'un grup durant una prova de la gimcana, al curs 2014-2015. Autora: Lúdia Tur.

Cardona, tot indicant fonts escrites i orals possibles.

–Un dia de matances. Descriure el procés de les matances des del moment en què es mata el porc fins que es pengen les sobrassades. Aportar el menú del dia de matances, de tot el que s'hi menja. Cal pensar que durant tot el dia es cuinen i consumeixen plats i begudes ben diversos i per a tothom qui hi participa. Quina relació tenen les matances amb el teatre? Buscar-la. A quina persona se li penjava la coua del porc a l'esquena, durant el dia de matances? Per què? La prova es pot aportar en paper o en un reportatge filmat.

–Carnestoltes o Carnaval. Per poder superar aquesta prova, es demanava que es resolguessin aquests reptes: Esbrinar l'origen dels termes *carnaval* i *carnestoltes*. Com és que no se celebra mai en les dates de l'any anterior? Per què va canviant en el calendari, any rere any? Què és i on se celebra l'Àvia Quaresma? Fer una breu història del carnaval, tot destacant llocs del món on aquesta celebració és més celebrada. Quin plat tradicional se sol menjar per aquestes dates? Per què és que no es pot menjar carn, tradicionalment, els divendres de Quaresma? Aportar una foto de tots els membres del grup disfressats (no emmarillats).

–Qui sóc i en quin llibre visc? Emplenar un full explicant qui són els següents personatges i en quina obra apareixen (posar-hi personat-

ges coneguts de novel·les, de tot el món).

–Cal anar a cercar les plantes que calen per preparar unes herbes eivissenques! Com a mínim una dotzena!!! S'han de presentar i classificar amb el seu nom popular. Si es volen sumar molts punts per a l'equip, cal recollir-ne com més millor!

–Dirigir-se a Dalt Vila i cercar el monument a Guillem de Montgrí que es troba darrere de l'ajuntament, de cara a la mar. Mirar la inscripció i, seguint les indicacions, intentar descobrir el missatge ocult (hi haurà unes pistes, amagades). Després, explicar breument qui era aquest personatge.

–Una setmana cal anar a cercar espècies vegetals de les Pitiüses! Apuntar-se la llista següent de noms científics de plantes pròpies de les nostres illes i tractar d'assabentar-se del seu nom popular (com les anomenen aquí?). Si es volen sumar molts punts per a l'equip, cal recollir, a més, tantes mostres com es puguin trobar i presentar-les al jurat de la gimcana (per exemple, en forma d'herbari). LLISTA: *Pinus halepensis*, *Quercus coccifera*, *Pistacia lentiscus*, *Foeniculum vulgare*, *Rosmarinus officinalis*, *Arbutus unedo*, *Oxalis pes-caprae*, *Prunus dulcis*, *Olea europaea*, *Ceratonia siliqua*. (Se n'hi poden afegir més, però caldrà dir-ne el nom científic!).

–Cal presentar per escrit una llista amb els diferents noms dels balls que componen el que es coneix

Platja de ses Illetes (Formentera). Indret visitat el juny de 2015. Autor: MCL.

com ball pagès (a Eivissa i Formentera), explicant-los una mica. També cal descriure els diversos instruments musicals pagesos (de quin material estan fets, com es toquen...). A més cal explicar com van vestits els balladors.

–El poble de Sant Antoni celebra el seu patró el dia 17 de gener, i s’han preparat proves sobre dues institucions emblemàtiques del poble: cal fer-se una foto de grup (o una filmació) a l’estadi on juga la S. D. Portmany. S’ha d’aportar alguna fita destacada esportiva en la història del club portmanyí, l’any de fundació, alguns jugadors destacats en la seua trajectòria i el president actual. Cal fer-se una foto de grup (o una filmació) davant l’IES Quartó de Portmany. També s’ha de visitar l’exposició sobre el 25è aniversari d’aquest centre educatiu, al molí d’en Simó, i fer-ne un reportatge (2015).

–Els dies de Tots Sants i dels Difunts. Arreplegar informació sobre tradicions, costums i pràctiques (menjars, ofrenes, visites, etc., per exemple) al voltant dels dies de Tots Sants i dels Difunts, a Eivissa. Comparar aquestes tradicions amb les d’altres cultures. Aportar imatges del grup en alguna d’aquestes celebracions (no cal que siguin del

dia concret, i es prendre un dia que vagi bé). Dins el gènere teatral, què són els entremesos. Aprofitant el Carnaval disfressar-se i representar-ne un. Enregistrar-lo i penjar-lo.

–Una de les efemèrides d’enguany (2015) és l’Any Muntaner, en commemoració del cronista Ramon Muntaner. La prova consisteix a situar sobre un mapa (digital o en paper) les ciutats relacionades amb la seua biografia, a tota la Mediterrània. Relacionar cadascun d’aquests indrets amb la seua biografia. Aportar una foto del grup al carrer de Ramon Muntaner.

–Elaborar un enregistrament audiovisual on s’explicarà a una persona sense cap relació amb aquesta illa en què consisteix la tardor, i quines coses es fan a Eivissa, tradicionalment, durant aquesta estació. La durada és il·limitada, hi han de participar tots els membres del grup i s’ha de fer un recull d’aquelles activitats que se solen fer a Eivissa (tradicions, festes, gastronomia, natura...).

–Reportatge sobre una església eivissenca. Seleccionar una església (de fora Vila), fer-ne un reportatge gràfic i recollir-ne les principals característiques arquitectòniques, històriques i socials. Amb tota la informació i les imatges, elaborar

un fitxer, que serà lliurat a través de la pàgina web o mitjançant algun dels membres de la Comissió de Normalització Lingüística del centre.

–La sequera. Maneres de combatre-la. Suposam que els participants són conscients que Eivissa està patint una sequera des de fa mesos. Tot i la seua gravetat, no és un fet nou. De fet, les pluges a Eivissa són irregulars i poc abundants. Per tant, la societat eivissenca té tot una sèrie d’estratègies per obtenir aigua, estalviar-ne, etc. A més, actualment s’hi han afegit altres estratègies perquè es pugui disposar d’aigua per a usos humans (per beure, regar, etc.). El que es proposa és elaborar un treball senzill on s’expliquin elements tradicionals i actuals per obtenir aigua, estratègies, el cicle de l’aigua i mesures que es trobin interessants per poder disposar de més i millor aigua. Es pot comptar amb l’assessorament del professorat, especialment el de Ciències Naturals i de Ciències Socials.

–Gastronomia de tardor quilòmetre zero. Es tracta de presentar una recepta de plats, tradicionals o moderns, fets amb productes que es troben a Eivissa durant la tardor (magranes, pinyons, codonys, pebrassos, cols, carabasses, moniatos...).

–Lliurar un vídeo com si fos un programa de cuina de televisió, on apareguin tots els membres del grup, explicant el plat, els ingredients, la cocció... i acabant amb una presentació del plat. Suggerim que, després de fer la tria del plat, els participants es reunixin a la cuina de casa d’algun dels membres i que allí es faci tot el procés. En acabar el vídeo, i si es paga la pena, es pot degustar el plat...

–Xacota pagesa i un concurs de salsa de Nadal. La prova consisteix a fer-ne un reportatge informatiu (com si es treballàs en una televisió) amb imatges, un (o uns) locutor(s), i una entrevista, com a mínim, a una de les persones que hi participen.

–Segur que els participants saben que existeix una declaració

«Eivissa, Patrimoni de la Humanitat». Cal ser capaços de fer-ne un reportatge televisiu, tot incloent els 4 béns que en formen part, i tots els territoris que abasta.

—S'ha de realitzar un reportatge sobre una problemàtica molt actual: l'accés a l'habitatge. Com és sabut, moltes persones tenen problemes per poder tenir un habitatge digne a Eivissa. Hi ha gent que no en troba d'acord a la seua butxaca, gent que viu en una habitació compartint el pis amb altres, ofertes de lloguer de balcons, preus de lloguer astronòmics, persones que han perdut la seua residència perquè no podien seguir pagant l'hipoteca, gent que rebutja ofertes laborals perquè no els sortiria a compte pagar el lloguer amb el seu salari. El format haurà de ser el d'una o unes entrevistes audiovisuals. Es pot demanar opinió i participació a gent anònima, propietaris de pisos, gent que viu de lloguer, persones amb problemes per mantenir la casa, responsables polítics...

Banc de proves per a les gimcanes pròpiament dites (el Dia del Centre, ço és el Dia de Sant Jordi, o data més propera)

1. Aportar una foto d'un membre de l'equip al costat d'un molí on es vegi el rètol amb el nom del molí. Aportar una foto als peus d'un quadre que representi un fill il·lustre de la ciutat d'Eivissa. Entrar al museu Puget i dibuixar el quadre *El festeig*. Aportar una foto al costat d'una embarcació pesquera on es vegi la matrícula. Anar a una botiga de roba o teles i aconseguir una mostra de vellut. Si és al centre Bernat Joan, cercar-lo i que expliqui de què tracta la seua última obra i que signi una dedicatòria. Aportar la recepta del plat més típic de la gastronomia eivissenca de Setmana Santa. (Demanar-ho al Mercat Vell). S'ha de tornar a lliurar les proves amb una rama de julivert a l'orella (tots els membres de l'equip).

2. Aportar una foto d'un membre de l'equip al costat d'un molí de la ciutat d'Eivissa on es vegi el rètol amb el seu nom. Aportar una foto d'un membre del grup, com a

Visita a les pallisses de Cala d'Hort (juny de 2013). Autora: Magda Wauquier.

mínim, als peus de la placa que asenyala la casa natal de Marià Vil·langómez. Fer-se una foto al davant de l'edifici on es troben l'Alcaldia i l'Arxiu Històric de l'Ajuntament d'Eivissa, i demanar pels diversos noms que ha tengut aquest. Aportar una foto al costat d'una embarcació pesquera on es vegi la matrícula. Anar a una botiga de roba o teles i aconseguir una mostra de vellut. Cercar un dels escriptors que estiguin signant llibres a s'Alamera amb motiu del Dia del Llibre, que expliqui de què tracta la seua obra i que signi una dedicatòria en un full. S'ha de tornar a lliurar les proves amb una rama de julivert a l'orella (tots els membres de l'equip).

3. S'han de seguir aquestes pistes: Pujant cap a Dalt Vila, a sota d'un arbre. M'estic assegut i parec de marbre. Port barret i sóc capellà, si em trobes a mi, una pista obtindràs. Dominant la ciutat, a Vila, molt a dalt, majestuosa i solemne, està la catedral. Artistes haureu de ser per la prova resoldre. Perquè amb llapis i paper dibuixareu l'orgue! L'arxiu històric de la ciutat s'anomena Can Botino en l'actualitat. Però antigament li donaven un altre nom: aquell de les persones que l'habitaven. Amb un somriure i

amabilitat, l'hi demanaràs a l'en-carregat! Ara us toca ser valents i aconseguir dos productes eivissencs! Patates, taronges... amablement les demanareu al Mercat Vell.

4. Respondre aquestes qüestions: D'on sortiren els catalans quan es dirigien a conquerir les Pitiüses? Quin gran cronista català va morir a Eivissa el 1336? Quina és la muntanya més alta de les Pitiüses? Quin nom donam al tabac que es conrea a les Pitiüses? Quin nom donaven els àrabs al quartó de Santa Eulària? De quin material es fan les xeremies? Com es diu l'illot que es troba davant la platja de Benirràs? Quina personalitat va inaugurar el 1904 el monument a Vara de Rey? Per quina festa es canten les caramelles? De quin material acostuma a ser la sola de l'espardenya eivissenca? Quin llibre de cuina escrigué Joan Castelló Guasch? A quin lloc d'Eivissa actuaren Montserrat Caballé i Freddie Mercury i presentaren el tema *Barcelona* (de les olimpíades)? Què significa Pitiüses, nom que donaren els grecs a Eivissa i Formentera? Quina funció tenia el monument megalític de Ca na Costa? Com es diuen els canals que envolten les feixes des Prat? Quin nom donaven a Eivissa els àrabs?

Platja des Figueral. Juny de 2017. Autor: MCL.

Qui inicià el 1695 el repoblament definitiu de Formentera? De la fusta de quin arbust es fan les flautes? L'1 de juny de 1806, quin corsari eivissenc abordà el bergantí anglès *Felicity*? Quin dia sol començar i acabar el conveni de portar una finca a majoral (mijoral)? Quin historiador té un monument a sa Carrossa? Com es deia el vaixell grec que a principi dels seixanta es cremà al port d'Eivissa, i va causar el pànic a tota la ciutat? Quin baluard de les murades dona damunt sa Penya? On es va instal·lar l'únic tren que han tengut les Pitiüses? Com es diu el dipòsit que recull l'aigua que cau en el terrat? Com és el nom complet del poble de Sant Agustí? Durant quin segle es construïren les actuals murades d'Eivissa? Quina institució organitza el Curs Eivissenc de Cultura? Quins són els principals ingredients de la salsa de Nadal? Com es deia l'ermità que va viure as Vedrà?

Indrets visitats

1. Benirràs, anant-hi a peu des de les coves de Can Marçà, encara que la tornada es fa des d'aquesta platja tan famosa (Sant Miquel de Balansat).

2. Cala de Sant Vicent, incloent el jaciment des Culleram (Sant Vicent de sa Cala).

3. Cala d'Hort, incloent les pallisses de Can Sorà (Sant Josep de sa Talaia).

4. Cala Salada, incloent la cova

des Vi (Santa Agnès de Corona).

5. Es Figueral, incloent es Pou des Lleó (Sant Carles de Peralta).

6. L'illa de Formentera.

7. Platges de Comte, incloent una visita a sa Figuera Borda o la torre d'en Rovira o de Comte (Sant Agustí des Vedrà).

8. Port de Sant Miquel, incloent les coves de Can Marçà (Sant Miquel de Balansat).

Conclusions

En un centre urbà, amb un alumnat amb molts orígens culturals i lingüístics, amb una presència minoritzada del català entre les famílies, es reforça molt amb la gimcana el coneixement cultural, geogràfic, històric, lingüístic en torn d'Eivissa dels alumnes participants.

Puja l'autoestima dels alumnes participants. Els alumnes saben molt d'editar audiovisuals. En saben més que la majoria dels docents i els encanta, normalment, aparèixer en les imatges.

Molts pares o tutors d'alumnes participen en les proves, ajudant-los en l'edició (cosa freqüent amb els més petits del centre, de 1r o 2n d'ESO) o usant els seus perfils per publicar les proves del grup on és el seu fill o filla.

Es fomenta la participació grupal i el treball en equip dels alumnes.

Els alumnes són més destres en l'edició d'audiovisuals (un format que els agrada molt, especialment

si ells hi surten), presentacions de diapositives, etc.

Els vencedors de la gimcana visiten indrets de l'illa on no han anat mai o no solen anar.

Fent aquest article, m'he adonat que Eivissa i Formentera donen molt de si a l'hora de jugar.

I, el més important, aspectes com llengua catalana, cultura, geografia, història, poden tenir una relació lúdica i satisfactòria.

Fonts

DIEC2: *Diccionari de la Llengua Catalana*, 2a edició. Institut d'Estudis Catalans <https://mdlc.iec.cat/> (consulta del 19/01/2018).

GDLC: *Gran Diccionari de la Llengua Catalana*. Enciclopèdia Catalana <https://www.enciclopedia.cat/obra/diccionaris/gran-diccionari-de-la-llengua-catalana> (consulta del 19/01/2018).

FACEBOOK: Gimcana IES Santa Maria Eivissa. Comissió de Normalització Lingüística: <https://www.facebook.com/groups/257834257587600/?ref=bookmarks> (darrera consulta, 16/2/2018).

GEC: *Gran Enciclopèdia Catalana*. Enciclopèdia Catalana <https://www.enciclopedia.cat/obra/enciclopedia/gran-enciclopedia-catalana> (consulta del 19/01/2018).

Arxiu de la CNL de l'IES Santa Maria d'Eivissa.

MAURICI CUESTA I LABÈRNIA ■

Pintures rupestres de la cova des Vi (Santa Agnès de Corona). Autor: ERM.

